

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget - Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/7033 - SBO

Dato
15.12.2025

Svar til Dokument 8:49 S (2025–2026) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen

Innledning

Komiteen har bedt meg vurdere de ovennevnte representantenes forslag om at «Stortinget ber regjeringen endre reglene for kollektiv beskyttelse slik at stridsdyktige ukrainske menn ikke skal kunne søke om kollektiv beskyttelse».

Bakgrunn

Regjeringen innførte 11. mars 2022 en ordning med midlertidig kollektiv beskyttelse for fordrevne fra Ukraina. Ordningen innebærer at de som omfattes får oppholdstillatelse i ett år av gangen etter en forenklet prosedyre og uten individuell vurdering av beskyttelsesbehovet. EU har en i hovedsak tilsvarende ordning for midlertidig beskyttelse, som er forlenget til mars 2027. Regjeringen vurderer løpende og selvstendig innretningen på norsk ordning. I september 2024 strammet vi den inn, slik at den ikke lenger omfatter nye søkere fra områder som utlendingsmyndighetene regner som trygge i utlendingsrettslig forstand. Utlendingsdirektoratet regner nå 14 fylker i Ukraina som trygge. Tidligere er ordningen strammet inn overfor ukrainere med dobbelt statsborgerskap, og ukrainere som reiser til hjemlandet risikerer å miste oppholdstillatelsen i Norge.

Siden månedsskiftet august/september i år har vi sett en økning i antall fordrevne fra Ukraina som søker beskyttelse i Norge og andre europeiske land. Økningen gjelder hovedsakelig unge menn og skyldes at ukrainske myndigheter har åpnet for at flere menn i alderen 18 til 22 år lovlig får forlate landet. Ankomsttallene synes i senere tid å ha flatet ut, men de er fremdeles på et høyere nivå enn før sommeren. Forut for

økningen denne høsten har ankomsttallene til Norge vært stabile og relativt lave det siste året. I tråd med målsetningen for tidligere innstramminger, har Norge i denne perioden ikke mottatt en større andel enn våre naboland.

Min vurdering

Regjeringen skal føre en kontrollert, bærekraftig og rettferdig innvandringspolitikk for å bevare tilliten til både rettsstaten og velferdsstaten. Vi skal ikke ta imot flere enn vi klarer å integrere. Dette gjelder også innvandringen fra Ukraina. Regjeringen har flere ganger gjort innstramminger i ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse, samt andre innstramminger i ytelser m.m., for å holde kontroll på ankomstnivået over tid.

Regjeringen følger den nylig oppståtte situasjonen med økte ankomsttall fra Ukraina tett, og vi har beredskap for å iverksette nye innstramminger. En innstramming ofor den aktuelle gruppen som forslaget omtaler er ett av flere mulige tiltak som kan vurderes. Dette er imidlertid spørsmål som ikke bare må ses i sammenheng med utviklingen i ankomsttallene, men også situasjonen for øvrig og våre utenrikspolitiske interesser. Økningen i ankomsttallene rammer ikke bare Norge, og det er plausibelt at den kan være kortvarig. Det pågår diskusjoner om Ukrainas liberalisering av utreisereglene og den etterfølgende tilstrømningen til europeiske land. Det bør likevel bemerkes at liberaliseringen bl.a. ble begrunnet med et ønske om å forhindre at ukrainske gutter blir sendt ut av landet *før* de fyller 18 år, noe også mottakerlandene er opptatt av å unngå. I lys av situasjonen som helhet er det viktig for regjeringen at vi ikke handler overilt, samtidig som vi altså er beredt til raskt å stramme inn om vi finner det nødvendig.

Som en konkret kommentar til ordlyden i representantforslaget vil jeg bemerke at en ev. innstramming trolig bør ta utgangspunkt i et annet begrep enn «stridsdyktige menn». Beslutningen om hvorvidt en ukrainsk asylsøker skal gis kollektiv beskyttelse eller individuell asylsaksbehandling, det vil si hvilket «spor» saken skal gå i, bør ikke i seg selv forutsette en omfattende saksbehandling og vurdering. Denne beslutningen bør bygge på enkle vilkår (f.eks. slik regjeringens innstramming i september 2024 bygger på utlendingsforvaltningens kategorisering av trygge og utrygge områder). «Stridsdyktige menn» blir da ikke tilstrekkelig presist, bl.a. sett hen til at menn under 25 ikke kan mobiliseres med tvang etter gjeldende ukrainsk rett, selv om mange vil være «stridsdyktige» i generell forstand. En slik definisjon legger også opp til utpregede individuelle vurderinger dersom søkeren f.eks. har helseproblemer.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur